

Nazwa przedmiotu/modułu:			Pedagogika specjalna				
Nazwa angielska:			Special education				
Kierunek studiów:			Pedagogika				
Poziom studiów:			Stacjonarne, I-go stopnia – licencjackie				
Profil studiów			praktyczny				
Jednostka prowadząca:			Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze, Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych, Zakład Pedagogiki				
Opracował:			dr Anna Dzikomska - Kaczan				
I Formy zajęć, liczba godzin							
Semestr	W	C	L	WR	Inne*	Łącznie	ECTS
1	15	15	-	-	-	30	3
II Cel przedmiotu							
C1 – Wyposażenie studentów w podstawową wiedzę z zakresu teorii pedagogiki specjalnej, obejmującą jej przedmiot i podstawowe pojęcia, terminologię, cele i zadania, oraz założenia metodyczne w procesie wychowania i kształcenia osób niepełnosprawnych.							
C2 – Zapoznanie studentów ze specyfiką funkcjonowania osób niepełnosprawnych w aspekcie różnych kategorii niepełnosprawności.							
C3 – Nabycie przez studentów podstawowej wiedzy na temat możliwości kształcenia uczniów niepełnosprawnych, oraz wybranych metod pomocy terapeutycznej.							
C4 – Kształtowanie u studentów umiejętności rozpoznawania i rozumienia potrzeb osoby niepełnosprawnej, oraz jej zróżnicowanych problemów psychopedagogicznych i społecznych.							
C5 – Kształtowanie u studentów postaw zrozumienia dla procesów normalizowania sytuacji osób niepełnosprawnych.							
C6 – Inspirowanie studentów do samodzielnego zdobywania wiedzy i pracy nad własnym rozwojem osobowym.							
III Wymagania wstępne w kategoriach wiedzy, umiejętności i innych kompetencji:							
Brak							
IV Oczekiwane efekty uczenia się							
Wykłady i ćwiczenia							
EU 1 Student ma uporządkowaną wiedzę o pedagogice specjalnej jako subdyscyplinie nauk pedagogicznych – w zakresie jej terminologii, podstawowych pojęć, procesów i teorii.							
EU 2 Posiada podstawową wiedzę na temat poszczególnych kategorii niepełnosprawności i funkcjonowania osób niepełnosprawnych w aspekcie biomedycznym, pedagogicznym, psychologicznym i społecznym.							
EU 3 Student potrafi rozpoznać i zinterpretować potrzeby oraz problemy psychopedagogiczne osoby niepełnosprawnej.							

<p>EU 4 Umie scharakteryzować specyfikę kształcenia specjalnego i integracyjnego oraz wybrane metody pomocy terapeutycznej w pracy z wychowankiem niepełnosprawnym.</p> <p>EU 5 Student wykazuje postawę zrozumienia dla procesów normalizowania sytuacji osób niepełnosprawnych.</p> <p>EU 6 Ma świadomość potrzeby i konieczności samodzielnego poszukiwania wiedzy oraz pracy nad własnym rozwojem.</p>		
V Treści programowe:		
Forma zajęć: wykłady		Liczba godzin
W. 1-3	Pedagogika specjalna jako nauka: - zakres i przedmiot zainteresowań pedagogiki specjalnej; - cele i zadania pedagogiki specjalnej; - jej rozwój i związek z innymi naukami; - działy pedagogiki specjalnej i podstawowa terminologia; - pojęcie, kierunki, cele i zasady procesu rewalidacji; - ortodydaktyka i jej zasady; - współczesne tendencje w rewalidacji osób niepełnosprawnych;	3
W. 4-6	Pojęcie niepełnosprawności: - typologia (rodzaje) niepełnosprawności; - orzecznictwo i diagnoza niepełnosprawności; - indywidualne i społeczne konsekwencje niepełnosprawności; - specyficzne potrzeby i problemy osób niepełnosprawnych; - szanse rozwoju i adaptacji społeczno – zawodowej osób z niepełnosprawnością; - problematyka integracji społecznej;	3
W. 7-8	System kształcenia osób niepełnosprawnych w Polsce: - system segregacyjny i integracyjny; - zadania i funkcje szkolnictwa specjalnego; - placówki kształcenia specjalnego; - kształcenie i wychowanie integracyjne;	2
W. 9-10	Idea wczesnej interwencji: - wspomaganie rozwoju małego dziecka – zasady wczesnego usprawniania; - ośrodki wczesnej interwencji; - możliwości i ograniczenia stosowania wczesnej interwencji;	2
W. 11-12	Wybrane problemy rodzin osób niepełnosprawnych: - zagadnienie akceptacji dziecka niepełnosprawnego; - typowe potrzeby i problemy rodziny z osobą niepełnosprawną; - formy wsparcia rodzin z osobami z niepełnosprawnością;	2
W.13-14	Sytuacja życiowa osób dorosłych z niepełnosprawnością: - problemy związane z życiem rodzinnym i własną autonomią; - problemy związane z rehabilitacją i rewalidacją; - problemy związane z życiem zawodowym; - problemy związane z uczestnictwem w życiu społecznym;	2
W.15	Kompetencje i sylwetka zawodowa pedagoga specjalnego; współpraca z rodziną i z zespołem specjalistów; współpraca ze środowiskiem lokalnym;	1

Suma godzin		15
Forma zajęć: ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw.1-2	<p>Oligofrenopedagogika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedmiot i treść oligofrenopedagogiki; - pojęcie niepełnosprawności intelektualnej; - etiologia upośledzenia umysłowego; - klasyfikacje upośledzonych umysłowo; - charakterystyka jednostek z dysfunkcją intelektualną; - uwarunkowania funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością intelektualną; - specyfika wychowania i nauczania osób z niepełnosprawnością intelektualną; 	2
Ćw.3-4	<p>Tyflopedagogika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedmiot i treść tyflopedagogiki; - pojęcie niepełnosprawności wzrokowej; - etiologia uszkodzeń wzroku; - klasyfikacja jednostek z wadami wzroku; - konsekwencje rozwojowe trwałego uszkodzenia wzroku (wpływ na orientację przestrzenną, sprawność ruchową, na rozwój emocjonalny i społeczny); - wczesna diagnoza i wczesna rehabilitacja dziecka niewidomego; - zasady i metody nauczania dziecka z niepełnosprawnością wzrokową; - adaptacja społeczno – zawodowa osób niewidomych i słabowidzących; 	2
Ćw.5-6	<p>Surdopedagogika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedmiot i treść surdopedagogiki; - pojęcie niepełnosprawności słuchowej; - etiologia wad słuchu i mowy; - charakterystyka osób niesłyszających i słabosłyszających; - rodzaje mowy u głuchych; - kategorie dzieci z upośledzeniem słuchu; - konsekwencje rozwojowe trwałego uszkodzenia słuchu (wpływ na rozwój poznawczy, emocjonalno – społeczny: postawy, właściwości charakterologiczne, rozwój kompetencji komunikacyjnej i językowej, obraz siebie i świata); - wczesna diagnoza i wczesna rehabilitacja dziecka z wadą słuchu – wychowanie słuchowe oparte na metodzie audytywno - werbalnej; - niewerbalne sposoby komunikowania się dziecka niesłyszającego – zalety i ograniczenia; - specyfika wychowania i nauczania dziecka z niesłyszającego i niedosłyszającego; - adaptacja społeczno – zawodowa osób z niepełnosprawnością słuchową; 	2
Ćw.7-8	<p>Pedagogika resocjalizacyjna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedmiot i treść pedagogiki resocjalizacyjnej; - pojęcie niedostosowania społecznego; - etiologia niedostosowania społecznego; - charakterystyka dziecka niedostosowanego społecznie; - przejawy niedostosowania społecznego; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> - opieka nad społecznie niedostosowanymi; - rodzaje instytucji resocjalizacyjnych; - metody i techniki wychowawcze stosowane w placówkach resocjalizacyjnych; 	
Ćw.9-10	Pedagogika terapeutyczna: <ul style="list-style-type: none"> - przedmiot pedagogiki terapeutycznej i jej zadania; - etiologia schorzeń i uszkodzeń aparatu ruchowego; - charakterystyka jednostek przewlekle chorych i kalekich – sytuacja psychologiczna osób chorych oraz z niepełnosprawnością ruchową wrodzona i nabyta; - uszkodzenia narządu ruchu – ich geneza i klasyfikacja; - Mózgowe Porażenie Dziecięce; - amputacje kończyn; - sytuacje trudne w życiu dziecka przewlekle chorego i dziecka z dysfunkcją motoryczną (związane z leczeniem, z interakcjami społecznymi, z obrazem własnej osoby); - formy terapii wychowawczej oraz organizacja nauczania w placówkach specjalistycznych i zakładach leczniczych; 	2
Ćw.11-12	Autyzm: <ul style="list-style-type: none"> - najnowsze poglądy dotyczące autyzmu; - charakterystyka rozwoju osób z autyzmem – teoria umysłu autystycznego; - metody terapii i nauczania osób z autyzmem; - pomoc rodzinom z osobami z autyzmem; - spektrum zaburzeń autystycznych: Autyzm Kanner, Zespół Aspergera, Zespół Sawanta; 	2
Ćw.13-14	Metody pedagogiki specjalnej (edukacyjno – terapeutyczne); charakterystyka wybranych metod: <ul style="list-style-type: none"> - metoda ośrodków pracy Marii Grzegorzewskiej; - metoda Marii Montessorii; - metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne; - metoda Dobrego Startu; - metoda Stymulacji Sensorycznej; - metoda Christophera Knilla; - metoda Marianne Frostig; 	2
Ćw.15	Podsumowanie wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych, uzyskanych w toku realizacji przedmiotu.	1
Suma godzin		15
VI Narzędzia dydaktyczne		
1.	Podręczniki, czasopisma i teksty przedmiotowo-metodyczne.	
2.	Prezentacje multimedialne, materiały filmowe.	
3.	Rzutnik multimedialny oraz komputer.	
VII Metody dydaktyczne		
1.	Wykład kursowy, wykład problemowy, wykład konwersatoryjny	
2.	Metoda problemowa	

3.	Dyskusja			
VIII Sposoby oceny (F – formująca, P – podsumowująca)				
F1	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie do zajęć;			
F2	Praca w grupach zadaniowych;			
P1	Praca pisemna – problematyka niepełnosprawności;			
P2	Sprawdzian ;			
IX Obciążenie pracą studenta				
Forma aktywności		Łączna i średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności		
		Wykład	Ćwiczenia	Razem
Godziny kontaktowe z nauczycielem (w trakcie zajęć)		15	15	30
Godziny kontaktowe z nauczycielem (w trakcie konsultacji, średnio na studenta)		6	6	12
Przygotowanie się do zajęć		4	21	25
Przygotowanie indywidualnego projektu wypowiedzi pisemnej		2	14	16
Przygotowanie do sprawdzianu		3	4	7
SUMA		30	60	90
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU		1	2	3
X Literatura podstawowa i uzupełniająca				
Literatura podstawowa:				
<ol style="list-style-type: none">1. Sękowska Z., <i>Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej</i>, Wydawnictwo Naukowe APS im. M. Grzegorzewskiej, Warszawa 2001;2. Sowa J., <i>Pedagogika specjalna w zarysie</i>, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów 1999;3. Piszczek M., <i>Dziecko, którego rozwój emocjonalno – poznawczy nie przekracza pierwszego roku życia. Diagnoza, zasady terapii i ocena efektów zajęć</i>, CMPP-P, Warszawa 2006;4. Obuchowska I., <i>Dziecko niepełnosprawne w rodzinie</i>, WSiP, Warszawa 1999;5. Wyczesany J., <i>Pedagogika upośledzonych umysłowo</i>, Wydawnictwo „Impuls”, Kraków 1999;6. Lovaas I., <i>Nauczanie dzieci niepełnosprawnych umysłowo</i>, WSiP, Warszawa 1993;7. Kuczyńska – Kwapisz J., <i>Rehabilitacja niewidomych i słabowidzących</i>, CMPP-P, Warszawa 1996;8. Loewe A., <i>Wychowanie słuchowe</i>, PWN, Warszawa 1995;9. Arusztowicz B., Bąkowski W., <i>Dziecko niepełnosprawne z dysfunkcją narządu ruchu</i>, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2001;10. Pilecka W., Majewicz P., Zawadzki A., <i>Jak wspomagać psychospołeczny rozwój dzieci niepełnosprawnych somatycznie</i>, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 1999;11. Zabłocki K., <i>Mózgowe porażenie dziecięce w teorii i terapii</i>, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1998;12. Gałkowski T., <i>Dziecko autystyczne w środowisku rodzinnym i szkolnym</i>, WSiP, Warszawa 1995;13. Kaja B., <i>Zarys terapii dziecka</i>, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2001;				
Literatura uzupełniająca:				

1. Dykcik Wł. /red./, *Pedagogika specjalna*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2001;
2. Kościelska M., *Oblicza upośledzenia*, PWN, Warszawa 1995;
3. Kielin J., *Jak pracować z rodzicami dziecka upośledzonego*, GWP, Gdańsk 2003;
4. Pilecki J. /red./, *Usprawnianie, nauczanie i wychowanie osób z głębszym upośledzeniem umysłowym*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2002;
5. Cunningham C., *Dzieci z zespołem Downa*, WSiP, Warszawa 1994;
6. Kott T., *Zajęcia pozalekcyjne i terapia zajęciowa z osobami o obniżonej sprawności umysłowej*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej, Warszawa 2002;
7. Kopeć D., *Zachowanie autoagresywne osób z niepełnosprawnością intelektualną*, Wydawnictwo Bajt, Poznań 1999;
8. Walczak G., *Stymulacja umiejętności widzenia słabo widzących dzieci*, WSiP, Warszawa 1998;
9. Loewe A., *Każde dziecko może nauczyć się słyszeć i mówić*, Media Rodzina, Poznań 1999;
10. Loewe A., *Rozwijanie słuchu w zabawie*, PZWL, Warszawa 1994;
11. Bełczyński J.J. /red./, *Alternatywne i wspomagające metody komunikacji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006;
12. Borkowska M. /red./, *Dziecko niepełnosprawne ruchowo. Usprawnianie ruchowe*, cz. 2., WSiP, Warszawa 1997;
13. Brauner A.F., *Dziecko zagubione w rzeczywistości. Historia autyzmu od czasów baśni o wróżkach. Fikcja literacka i rzeczywistość kliniczna*, WSiP, Warszawa 1993;
14. Jaklewicz H., *Autyzm wczesnodziecięcy*, GWP, Gdańsk 1993;
15. Schopler E., Lansing M., Waters L., *Ćwiczenia edukacyjne dla dzieci autystycznych*, GWP, Gdańsk;
16. Sherborne W., *Ruch rozwijający dla dzieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997;

**XI TABLICA POWIĄZAŃ EFEKTÓW PRZEDMIOTOWYCH I KIERUNKOWYCH Z CELAMI PRZEDMIOTU
W ODNIESIENIU DO METOD ICH WERYFIKACJI**

Efekty uczenia się	Odniesienie danego efektu do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEU)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Narzędzia dydaktyczne	Metody dydaktyczne	Sposób oceny
EU 1	K_W13	C1	W.1-3, Ćw.1-14	1,2,3	1,2,3	F1, F2, P1, P2
EU 2	K_W04,K_W05,K_W06 , K_W09, K_W15	C1, C2	W.4-6, Ćw.1-14	1,2,3	1,2,3	F1, F2, P1, P2
EU 3	K_ K_W15, K_U02, K_U05	C4	W.4-6, W.9-10, Ćw.1-14	1,2,3	1,2,3	F1, F2, P1, P2
EU 4	K-W14, K-U15	C1, C3	W.1-3, W.7-8, W.9-10, Ćw.1-14	1,2,3	1,2,3	F1, F2, P1, P2
EU 5	K_K03	C5	W.11-12, W.13-14, Ćw.1-14	1,2,3	1,2,3	F1, F2, P1, P2

EU 6	K_K01	C6	W.15, Ćw.15	1,2,3	1,3	F1, P1, P2
XII ZASADY WERYFIKACJI OCZEKIWANYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ						
Zasady weryfikacji efektów nauczyciel podaje na pierwszych zajęciach.						
XIII DODATKOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE						
Informacja, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, np. prezentacjami, instrukcjami do laboratorium itp.*						